

Statskonsulenternes Indberetninger for Aaret 1914.

IV.

Beretning fra Statskonsulent J. Jensen.

For det væsentlige kan jeg, hvad min Virksomhed angaar i det forløbne Aar, henvise til Aaroversigten her i Tidsskriftet: Hestene i 1914. Aaret er ogsaa gaaet omtrent som sin Forgænger.

Fra Slutningen af Februar til først i April, Kaaringsssæsonen, der er min travleste Tid, var jeg stærkt optaget, dels af Rejser og dels af Hjemmearbejde. Jeg deltog som Formand i Hingstekaaringerne for Fyn: i Odense og for Jylland: i Vejle, Bramminge, Holstebro, Nykøbing, Brønderslev, Aalborg, Viborg, Randers og Aarhus samt for Maribo Amt: i Maribo og for Sjælland: i Roskilde. For Jyllands Vedkommende skete der den Ændring i min Stilling til Kaaringerne, at jeg — der forøvrigt i Følge min Instruks som Statskonsulent har Tilsyn med Hesteavlsforeningerne og deres Kaaringer som Leder af samme — tillige have været valgt af Foreningen af jyske Landboforeninger som deres »faste Kaaringsmedlem« med Sæde i De samvirkende jyske Hesteavlsforeningers Bestyrelse. Efter disses 25 Aars Bestaaen i 1913 frigjorde de sig for ovennævnte Institutions Overhøjhed, hvorved jeg gik af, men genindsattes i H. t. Lovbestemmelse som Samvirksomhedens faste Kaaringsmedlem.

Af Hoppekaaringer ledede jeg 8, mest i store For- eninger. Den stærkt begrænsede Kaaringstid gør, at Fler- tallet af Hoppekaaringer maa ledes af Suppleanter, der vælges af de provinsielle Samvirksomheder.

Hingstekaaringerne skuffede, idet Kvaliteten, særlig af de 3 aarige Hingste, ikke var saa god, som den plejer at være. Der kaaredes kun 29 3 Aars og 30 4 Aars, hvilket betød en Nedgang af mindst 10 i hver Aldersklasse fra Gennemsnittet for de foregaaende Aar. Aarsagen skyldes væsentligst et daarligt »Hingstear«, der indtræffer af og til.

Som en Slags Erstatning traadte »Belgierne« til, idet der saavel paa Fyn som Lolland-Falster blev afholdt Kaaring for belgiske Hingste, hvoraf der var indført mange i den nærmest foregaaende Tid. Begrundelsen for dette Supplement til Kaaringen af jyske Hingste var den Betragtning, at naar en Sag vil frem, maa man hellere søge at lede den end ignorere den og lade den gaa sin Gang uden Kontrol.

Min anden Rejseperiode er Dyrskuetiden i Juni og Juli. Besøg dér er en Nødvendighed for mig, dels for at følge med i Avlsarbejdet, og dels i min Egen- skab af Stambogfører. Jeg har besøgt Hingsteskuerne i Roskilde, Odense, Vejle, Odder, Randers, Aalborg, Hjørring, Thisted, Viborg og Esbjerg samt Ungskuet i Randers, Fællesskuet i Odense foruden 12 større Dyr- skuer og den baltiske Udstilling i Malmø. Endvidere har jeg overværet en Del Afkomskuer, Plageskuet i Horsens, det store Januar Marked i Randers og flere Hesteopkøb i Efteraaret.

Dyrskuerne var heldigvis til Ende, inden Krigen udbrød.

Stambogføringen lagde som sædvanlig Beslag paa megen Tid. I Aarets Løb udkom Hingstestambog XXI og Hoppestambog XIII med over 500 Nr., begge med en Mængde Avlsstatistik, der nu som Vejledning i Avlen træder i Stedet for den tidligere Naturfilosofi.

Af andre Opgaver af mere officiel Art, som jeg har haft, skal jeg nævne Udpegning af Hingste til Bedækning af udvalgte Hopper i H. t. Husdyrlovens § 13.

De udpegede jyske Hingste var:

- 1) Aldrup Høvding, tilh. Nørager Hesteavlsforening, Nørager St., hvortil der udvalgtes 10 Hopper til ord. Medlems-Bedækningspris. (Efter Husdyrloven af 1902).
- 2) Gutten, tilh. Voer Herreds Hesteavlsforening, Horsens, 6 Hopper til Medlemspris.
- 3) Amlet Korsgaard, tilh. Horne Hesteavlsforening, Faaborg, 10 Hopper til Medlemspris.
- 4) Lejf, tilh. Værum Hesteavlsforening, Randers, hvor til udvalgtes 8 Hopper til dobbelt Pris. (Efter Husdyrloven af 1912).
- 5) Fyrsten, tilh. Horsens Hesteavlsforening, Horsens, 8 Hopper til dobbelt Pris.

Der indkom en Mængde Begæringer, hvoraf de fleste til Aldrup Høvding, saa der maatte vrages stærkt mellem de gennemgaaende udmærkede Hopper. Fristen for Anmeldelserne sluttes til April, og i Løbet af nogle Dage ekspederes Svarskrivelserne. Hensigten med § 13 i de to sidste Husdyrlove har været at forhindre en Hesteavlsforening, der ejer en fortrinlig Hingst, som den faar Statstilskud til, i at monopolisere den ved at lukke for Tilgang af fremmede Hopper. Efter nu at have virket i en Aarrække, saa man kan overse Resultatet af Foranstaltningen, er det notorisk, at § 13 har gjort Avlen Gavn, idet der ved dens Hjælp er avlet adskillige gode Hingste.

Ved Forhandling med Hingstekaaringskommissionen for Slesvig har jeg for nogle Aar siden, da den paabød, at Hingste fra Jylland skulde have Stambogsforældre for at kaares dér, udvirket, at Undtagelse derfra dog kunde gøres, naar jeg udfyldte og godkendte Stamtavlen. Dette har jeg nu udført i ikke saa faa Tilfælde, hvert

Aar ved Nytaarstid, saa Handelen med Hingste fra Jylland har kunnet fortsættes til Gavn for den slesvigske Hesteavl og til Fordel for os.

Krigen, der med et Slag fremkaldte en Revolution i vort Hestevæsen ved den rivende Efterspørgsel efter Heste til Tyskland, bevirkede, at jeg, saa godt jeg formaaede, fulgte Handelen. Da jeg straks indsaa, at Efterspørgselen fra Tysklands Side efter Heste her — det eneste Land der ikke havde lukket for Udførselen — vilde tage et stort Omfang, og at Prisen paa Grund deraf, og yderligere ved at Tyskland ophævede Hestetolden, vilde stige, sendte jeg straks, da Opkøbene begyndte, en Artikel til Landøkonomisk Pressebureau om Stillingen og tilraadede at højne Prisen.

Med Udsendinge fra Norge har jeg forhandlet om Udførsel af Heste derfra.

Endvidere har jeg besvaret Forespørgsler fra og deltaget i Møder med Ministeriet, Statsdyrskuekommissionen og Landhusholdningsselskabet, foruden at jeg har overværet Landbodelegeretmøderne for Sjælland, Fyn og Jylland og besvaret saglige Spørgsmaal fra Publikum.

Jeg har været 81 Dage paa Rejse og holdt 12 Foredrag paa større Pladser og for store Forsamlinger.

Af literært Arbejde har jeg foruden Stambøgerne leveret en Del Afhandlinger og Artikler til Tidsskrifter og Blade.

Jeg har i Aarets Løb ikke været syg eller utjenstygtig.

Beretning fra Statskonsulent W. Riedel.

Om min Virksomhed i 1914 tillader jeg mig at meddele følgende:

Aaret bragte en betydelig Begivenhed for Havebruget, i det Statens Planteavlsudvalg paa Landbrugsministeriets Opfordring organiserede en Stats-Forsøgsvirksomhed for Havebruget, saaledes at Havebrugets Forsøgsopgaver herefter kan føres frem til Løsning under en enkelt sam-

lende Institution, som allerede nu raader over to faste Forsøgsstationer.

Det grundlæggende Arbejde for denne vigtige Sag foregik i Aarets 5 første Maaneder og optog en Del af min Tid. Jeg deltog i det nedsatte ni Mands Udvalgs Arbejder, Møder og Rejser, afgav en skriftlig Betænkning angaaende nærliggende Forsøgsopgaver og anvendte ca. 35 Dage paa Rejser, bl. a. til foreløbige Undersøgelser af Arealer og Ejendomme, som var tilbudt Statens Planteavlsudvalg til Forsøgsstationers Oprettelse.

I Løbet af Sommeren og Efteraaret har jeg som tidligere deltaget i Ledelsen af Stamme- og Sortsforsøgene med Køkkenurter, der, omfattende 60 Stammer og Sorter af Blomkaal, Ærter, Skorzoner, Selleri, Kartoffler, Spinat, Agurker og tidlige Kartoffler og planlagte i en to — tildels treaarig — Periode, 1914—16, for Tiden er samlede paa Det jyske Haveselskabs Gaard i Hørning, og hvor jeg deltog i de foretagne Iagttagelser og Beskrivelser af Stammerne og Sorterne. Beretning om disse Forsøg afgives af Haveselskabet i Efteraaret 1915, for Kartofflernes Vedkommende dog først i 1916.

Bemærkelsesværdigt har Aaret været ved det Arbejde, der fra Husmandsforeningernes Side er gjort for Havebruget. Ligesom Havebruget længe har haft ivrige og fremstræbende Dyrkere blandt de mindre Jordbrugere, giver denne Interesse sig Udslag i Organisationens Virksomhed. De samvirkende jyske Husmandsforeninger har antaget en særlig Havebrugskonsulent, et Udvalg har taget sig af Levering af Havefrø med Garanti og Kontrol dyrkning, og i Husmandsforeningernes Forevisningsmarker har Havebruget sine Steder en meget anseelig Plads.

Jeg har deltaget i Arbejder og Møder herom, bistaet ved Udarbejdelsen af Planer for Forevisningshaver og deltaget i Fremvisning af saadanne. I Husmandsforeningernes Udvalgmøder til Behandling af Læplantning,

Frølevering, Fællesindkøb af Frugttræer og Frugtsalg har jeg ogsaa deltaget.

De sædvanlige Møder, som forskellige Foreninger aarlig afholder, og som jeg deltog i, var især De samvirkende danske Haveselskabers 4 Møder, Landboforeningernes og Husmandsforeningernes Sendemandsmøder, Planteavlsmødet og nogle Udvalgmøder (6), Det jyske Haveselskabs Repræsentantskabs-, Bestyrelses- og Udvalgmøder (5) og desuden nogle Udstillinger (2), tilsammen har jeg deltaget ialt i 44 Møder.

Af Foredrag og Fremvisninger har jeg holdt 65 ogsaa ved Kursus og i Forevisningshaver.

I December besøgte jeg sammen med Forsøgsleder *Hakon Sørensen* 5 Frugtpakkerier mellem Malmø og Falkenberg for at lære den svenske Frugtpakning at kende med Henblik paa det Arbejde, som Det jyske Haveselskab, nu De samvirkende danske Haveselskaber og tillige De samvirkende jyske Husmandsforeninger vil begynde for at fremkalde en mere systematisk Sortering og Pakning af den bedre Del af Træfrugten. Beretning om denne Rejse tillader jeg mig at vedlægge.

I Aarets to sidste Maaneder forhindrede Sygdom mig i længere Tid i at rejse.

Beretning fra

konstitueret Maskinkonsulent Anton Christensen.

Den egentlige Konsulentvirksomhed — Besvarelse af Forespørgsler, Udarbejdelse af Erklæringer m. m. — er omtrent foregaaet paa samme Maade men i noget større Omfang end i det foregaaende Aar.

For en Konsulent er det en Tilfredsstillelse i udstrakt og stigende Grad at blive benyttet som Vejleder; men mindre tilfredsstillende er det, at Stillingen efter 3 Aars Forløb endnu ikke er endelig ordnet; der fungerer fremdeles paa Konstitution, saa der kan ikke arbejdes paa et saa langt Sigt, som det i nogle Tilfælde kunde være ønskeligt.

De indløbne Forespørgsler spænder over alle Arter af Landbrugsmaskiner, men der er enkelte Maskin-grupper, som i særlig Grad har været Genstand for Brevveksling. Det er som i det foregaaende Aar Selvrensere, Saamaskiner samt Roe- og Kartoffeldyrkningsredskaber; desuden er der indløbet forholdsvis mange Forespørgsler vedrørende Foderkogere, Frøtærskemaskiner og Motorpløve.

I det forløbne Aar har jeg affattet Meddelelserne fra Nyhedsudvalget om Enkeltprøver med forskellige Maskiner samt Beretningerne om Prøverne med Husmandspløve og Foderkogere. Desuden har jeg skrevet nogle Artikler i Dag- og Fagpressen.

Ledelsen af de statsunderstøttede Redskabsprøver gik den 1. April 1914 over til et Tremands-Udvalg bestaaende af en Repræsentant henholdsvis for Landhusholdningsselskabet, De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger.

Siden Udvalgets Dannelse har jeg fungeret som Sekretær og været med til at forberede Arbejdsprøverne samt bistaa Dommerne.

Som det fremgaar af 1. Beretning fra Statens Redskabsudvalg, har der været afholdt adskillige Enkeltprøver fortrinsvis med nyere Maskiner.

Aarets Hovedprøver var Arbejdsprøven med Husmandspløve samt Prøverne med Foderkogere.

I 2. Beretning fra Statens Redskabsudvalg er der gjort Rede for Plovprøven, hvori de vigtigste danske Plovfabriker deltog.

3. Beretning fra Redskabsudvalget vil indeholde Oplysninger om Kartoffelkogeprøven, der strakte sig over flere Maaneder.

Som i tidligere Aar har jeg bistaaet ved enkelte Maskinfremvisninger, arrangerede af Landboforeninger; efter Foreningernes Ønske har jeg i nogle Tilfælde givet forklarende Vejledning paa Stedet.

Virksomheden begrænses og hæmmes ved, at der

ikke haves Medhjælp; adskillige nyttige Smaaprøver og mindre Undersøgelser kunde foretages, naar der raadedes over Midler til at antage den fornødne Assistance.

Iøvrigt er det nyttigt, at der velvillig indrømmes Adgang til Landbohøjskolens Redskabssamling for Udførelse af forskellige forberedende og orienterende Prøvearbejder.

Rejsernes Antal og Omfang begrænses af de sparsomme Midler, der er til Raadighed. Ialt har jeg været 120 Dage paa Rejse i Indlandet; over Halvdelen af Rejsedagene er medgaaet til Forberedelse og Deltagelse i Redskabsprøverne.

Desuden har jeg besøgt Udstillinger i Hannover, Shrewsbury, Malmø, Kristiania o. fl., samt deltaget i flere større Landbomøder.

Beretning fra konstitueret Maskinkonsulent C. L. Feilberg.

I det forløbne har jeg af Mangel paa Tid maattet indskrænke min Virksomhed som Maskinkonsulent til en ren konsultatorisk Virksomhed. Jeg har besvaret ca. 300 Forespørgsler fra maskininteresserede Landmænd og har haft ca. 60 Rejsedage. Endvidere har jeg ligesom i foregaaende Aar som Opmand bilagt Tvistigheder mellem Køber og Sælger ved Maskinleverancer.

I min Beretning for Aaret 1913 har jeg henledt Opmærksomheden paa, hvor vanskelig Adgang jeg hidtil har haft til at anstille Prøver med Varmemotorer til flydende Brændsel, og dette Forhold har i det forløbne Aar været uforandret. Jeg har derfor med Hensyn til Bedømmelse af de enkelte Ændringer, som de nævnte Maskintyper er undergaaet, i det væsentlige maattet henholde mig til de fra teknologisk Institut udsendte Prøveberetninger, til hvilke jeg ogsaa her skal henvise.

Paa Motoromraadet har Aarets interessanteste Nyhed for Landbrudet været Anvendelsen af Solaroliemotorer som Drivkraft for smaa to- eller trefurede Motor-

plove. Det er fortrinsvis hurtiggaaende, enkelt- eller dobbelt cylindrede Totakts Eksplosionsmotorer, der har fundet Anvendelse i dette Øjemed, og det vil være af stor Interesse at se, om disse Maskiner med den Pasning, man kan give dem i Praksis, i Længden vil vise sig tilstrækkelig modstandsdygtige mod Slid. Ved Besigtigelse af forskellige Motorer i regelmæssig Drift søger jeg at komme til Klarhed over dette Spørgsmaal.

Der er i det forløbne Aar installeret adskillige Tørreapparater for Korn og Frø. Det af »Maschinenfabrik Büttner« i Uerdingen konstruerede Tromleapparat med automatisk virkende Temperaturregulator, hvor Tørringen foregaar direkte ved Røg fra et Koksfyre, har vist sig som et udmærket godt Apparat, der tør anvendes selv under Forhold, hvor Bevarelse af Korn- eller Frøvarens Spireevne er en Hovedsag. Derimod foreligger der i saa Henseende ikke tilstrækkelig Erfaring med forskellige mere primitive Tørreapparater, der paa andre Maader — særlig ved deres Prisbillighed — vil kunne frembyde store Fordele. Statens Redskabsudvalg har imidlertid for det kommende Aar planlagt en Række Prøver, der sikkert vil bringe forønskede Oplysninger paa dette Omraade.

Der er i det forløbne Aar rettet forholdsvis faa Forespørgsler til mig om Landelektricitetsværker. Jeg har i de fleste Tilfælde tilraadet Landboerne at sikre sig god Ingeniørassistance saavel ved Projektering af saadanne Anlæg som senere til Kontrol særlig ved Husinstallationernes Udførelse. Der foreligger i Aarenes Løb tilstrækkelig Erfaring for, at en saadan Assistance rigelig betaler sig, og jeg har ikke længere selv kunnet overkomme at yde Landboerne denne Bistand paa Statskonsulentens Vegne.

Bestyrelsesmødet den 12. Oktober 1915

i

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab.

Til Stede var Præsidenterne Kammerherre *Carl Bech*, Professor *T. Westermann* og Lensgreve *F. Moltke*. Af Bestyrelsesraadet Medlemmer var mødt: Professor *B. Bøggild*, Hofjægermester *Cederfeld de Simonsen*, Lærer *Chr. Christensen*, Forpagter *Damsgaard-Sørensen*, Proprietær *C. Hansen*, Gods-ejer *J. Knudsen*, Hofjægermester *Krabbe*, Etatsraad *Jørgen Larsen*, Hofjægermester, Baron *Lerche*, Hofjægermester *H. Lüttichau*, Gaardejer *P. Nielsen*, Landstingsmand, Proprietær *P. Olufsen*, Inspektør *H. J. Rasmussen*, Kammerherre, Greve *Reventlow*, Kammerherre, Lensbaron *Rosenkrantz*, Forpagter *G. F. Schroll*, Hofjægermester *A. Tesdorpf*, Godsinspektør *H. C. G. Tilemann*, Kammerherre, Baron *Wedell-Neergaard* og Forpagter *J. Willumsen*.

Den ledende Præsident, Kammerherre *Bech*, indledede Mødet med nogle Mindeord over følgende i Aaret Løb afdøde: Etatsraad *Rud. Schou*, Jægermester *F. Skov*, Sekretær og Konsulent *S. P. Petersen*, Gaardejer *M. S. Holm*, Madebjerggaard, Etatsraad *Harald Branth*, Kammerherre *C. Lüttichau* og Etatsraad *A. Nygaard*. Endvidere bød Præsidenten følgende nyalgte Medlemmer af Bestyrelsesraadet Velkommen: Forpagter *Damsgaard-Sørensen*, Bjellerup Ladegaard, Hofjægermester, Baron *Lerche*, Birkendegaard, Gaardejer *P. Nielsen*, Nordbygaard, og Kammerherre, Baron *Wedell-Neergaard*, Svenstrup.

Efter at dernæst nogle indre Forhold var drøftede, valgtes til Medlem af Belønningsudvalget forh. Forpagter *G. F. Schroll* i Stedet for afdøde Jægermester *F. Skov*.

Eventuel Udsættelse af en Prisopgave vedrørende Opdræt af Heste. Lensgreve *Moltke* meddelte, at i December Maaned 1914 modtog Landhusholdningsselskabet fra Redaktøren

af »Jysk Husdyravl«, Hr. *Bertel Jensen*, en Skrivelse, i hvilken han foreslaar Selskabet at udsætte den nævnte Prisopgave. Det er ikke meget, der foreligger i vor Litteratur om Opdræt af Heste. Som omtalt i Hr. *Bertel Jensens* Skrivelse udgav Landhusholdningsselskabet i 1854 en af det præmieret Prisafhandling, nemlig *K. C. Keller's* »Fremstilling af Hesteavlens Tilstand i Danmark, ledsaget af en kort Vejledning til den hensigtsmæssigste Behandling af Hestetillæget«, og i 1887 udgav Dyrslæge *H. Jensen*, Stubbekøbing, en Pjece »Om Avl og Opdræt af Føl«. I denne Sammenhæng kan det ligeledes anføres, at i 1910 udgav Forsøgslaboratoriet en Beretning om «Fodringsforsøg med Heste».

Da Præsidiet mente, at der kunde være Grund til at tage Redaktør *Bertel Jensens* Henstilling under nærmere Overvejelse, sendte det hans Skrivelse til de to Statskonsulenter i Hesteavl og udbad sig d'Hrr's Erklæring. Statskonsulent *Schwarz Nielsen* tilraader meget stærkt, at Selskabet udsætter Prisopgaven, medens Statskonsulent *Jensen* vel »erkender Ønskeligheden af Tilvejebringelsen af et saadant populært Skrift«, men tvivler dels om, at der foreligger tilstrækkeligt Materiale til Belysning af Sagen, dels om, at der findes en Mand, der ejer tilstrækkelig Indsigt i det omhandlede Spørgsmaal. Efter Modtagelsen af de to Statskonsulenters Erklæring svarede Præsidiet Hr. *Bertel Jensen*, at forinden det tog endelig Stilling til hans Forslag, ønskede det først at høre Bestyrelsesraadets Mening om Sagen. Den fremlægges altsaa nu.

Der førtes om Spørgsmaalet en indgaaende Diskussion, der navnlig drejede sig om, hvor vidt Selskabet skulde udsætte en Prisopgave for at faa Spørgsmaalet belyst eller henvende sig til en enkelt Mand, som maatte anses for tilstrækkelig kyndig til at udarbejde Vejledningen. Paa Forslag af Forpagter *Willumsen* vedtoges det, at Selskabet skal udsætte Prisopgaven, men at en eventuel præmieret Besvarelse skal være Forfatterens Ejendom.

Efter at Professor *Westermann* havde meddelt Grunden til, at Spørgsmaalet om Oprettelsen af et landøkonomisk Driftsbureau endnu ikke, som vedtaget paa Bestyrelsesmødet i Oktober Maaned i Fjor, havde været fremlagt paa et af de tvangfri Møder af Landbrugsorganisationerne og givet nærmere Oplysninger om, hvad der videre var foretaget, indledede Professor *Westermann* Dagsordenens næste Sag: Hvilken Stilling bør Landhusholdningsselskabet indtage til Spørgsmaalet om Fortsættelsen af Etatsraad *Rud. Schous* Virksomhed? I et udførligt Indlæg begrundede Professor *Westermann*

mann, hvorfor Præsidiets anser det for ønskeligt, at denne Virksomhed, i noget ændret og udvidet Skikkelse, søges opretholdt, Bestyrelsesraadet sluttede sig til Præsidiets Stilling, og det vedtoges at sætte Sagen paa Dagsordenen for det næste tvangfri Møde af Landbrugsorganisationerne.

Afholdelsen af den 4. nordiske Landbrugskongres. Kammerherre *Bech*: Som det vil erindres, udtalte Bestyrelsesraadet sig paa sit Møde i Oktober i Fjor for Ønskeligheden af, at Spørgsmaalet om Afholdelsen af den 4. nordiske Landbrugskongres bliver drøftet paa et af de tvangfri Møder af Landbrugsorganisationerne, saaledes at Forberedelserne til Kongressen kan blive paabegyndt, naar Forholdene taler herfor. Præsidiets ønsker nu kort at meddele, at naar det hidtil ikke har taget Initiativet til, at denne Drøftelse har fundet Sted, er Grunden hertil selvfølgelig den, at man ikke har anset det for heldigt under de nuværende urolige Forhold at paabegynde Forberedelserne til Kongressen. Men Præsidiets har selvfølgelig vedblivende sin Opmærksomhed rettet paa Sagen og vil søge den indledet, naar den mener, at Forholdene taler derfor.

Kammerherre *Bech* indledede den næste Sag: Maskinkonsulentstillingen. Da Statskonsulent *Birk* var afgaaet ved Døden i 1912, blev der, som det vil erindres, truffet den midlertidige Ordning, at der konstitueredes 2 Mænd i Maskinkonsulent *Birks* Stilling, nemlig Ingeniør *C. Feilberg* som Konsulent i Spørgsmaal vedrørende Kraftmaskiner og Installationer af faste Anlæg, og Landbrugskandidat *Anton Christensen* som Konsulent med Hensyn til Landbrugsmaskiner og -redskaber, særlig til Markens og Afgrødernes Behandling. De 2 Konsulenter har altsaa nu virket i 3 Aar og udrettet et nyttigt og fortjenstfuldt Arbejde.

I Skrivelse af 3. August har de nu meddelt Selskabet, at Konsulent- og Prøvevirksomheden vedrørende Landbrugets Arbejdsmaskiner er blevet saa omfattende, at den optager det meste af Konsulent *A. Christensens* Tid, saa der er et Misforhold mellem den halve Konsulentgage, han oppebær, og Arbejdets Omfang. De henstiller derfor i Forening, at Hr. *Anton Christensen* søges ansat som fast Statskonsulent i Landbrugets Arbejdsmaskiner, hvorimod Hr. *Feilberg* erklærer, at nu, da han har faaet Ansættelse som Docent i Tegning og Kulturteknik ved Landbohøjskolen, vil hans Tid ikke tillade ham at søge Stillingen som fast ansat Statskonsulent. Derimod vil han være villig til at virke, under eget Ansvar, som fast Medhjælper for Statskonsulenten i Spørgsmaal vedrørende Kraftmaskiner og faste Installationer, medens Statskonsulenten endvidere bliver

saaledes stillet, at han kan tilkalde anden specialkyndig Assistance i saadanne Tilfælde, hvor han anser det for fornødent. I Forening foreslaar de derfor begge, at der søges Statskonsulenten tillagt en Sum, som kan anvendes til Honorar og Rejsegodtgørelse til denne dobbelte Medhjælp.

I den Skrivelse, i hvilken Landbrugsministeriet i 1912 sanktionerede den midlertidige Ordning, udtalte det, at det til sin Tid ventede fra Selskabet at modtage en Indstilling om den endelige Ordning af Konsulentvirksomheden i Maskinbrug »efter forudgaaende Forhandling med de deri interesserede Organisationer indenfor Landbruget«. Præsidiets agter derfor at forelægge Sagen i et af de tvangfri Møder af Landbrugsorganisationerne, men har først ønsket den drøftet i Bestyrelsesraadet.

I den derpaa følgende Diskussion udtaltes fra flere Sider stærkt Ønsket om, at Maskinkonsulenternes Gager maatte blive forhøjede, for at man kunde faa knyttet saa dygtigê og indsigtfulde Mænd som muligt til dette for Landbruget overordentlig vigtige Omraade. Ligeledes fremhævedes det ønskelige i, at Statskonsulenternes Gager i al Almindelighed blev forhøjet. Det vedtoges endelig som en foreløbig Foranstaltning at søge Sagen fremmet som foreslaaet.

Indsamlingen til Kammerraad Andersens Døtre. Sekretær *Hertel*: Kammerraad *J. B. H. Andersen*, der døde 1892, efterlod sig to Døtre, der lever i København under saa smaa økonomiske Kaar, at de kun ved at underkaste sig store Savn har kunnet faa deres Midler til at slaa til. Da Selskabet var blevet underrettet herom, udsendte det i Februar Maaned i Aar til en stor Del af sine Medlemmer en Opfordring om at yde Bidrag, for hvilke der kunde købes hver af de 2 Damer en Livrente. Der er indkommet 4165 Kr., hvortil kommer Renter til et Beløb af 46 Kr. 18 Øre.

Der er nu købt Livrenter, saaledes at hver af de 2 Damer faar 85 Kr. aarlig, endvidere hæver de i Forening 85 Kr. Den sidste Livrente gælder for længste Liv. De to Damer faar med andre Ord 255 Kr. aarlig, saalænge de begge er i Live, medens den længst levende derefter modtager 170 Kr., saa længe hun lever.

Livrenterne har ialt kostet 4007 Kr. 35 Øre; desuden har de 2 Damer faaet udbetalt et kontant Beløb af 200 Kr. Da der, Renterne iberegnet, raadedes over 4211 Kr. 18 Øre, har altsaa Selskabets direkte Tilskud hidtil kun været, hvad det har ydet til Tryksager og Porto m. m. — Det vedtoges efter nogen Diskussion, at Selskabet skal yde et Tilskud af 200 Kr.

Kassererstillingen. Kammerherre *Bech* oplyste, at Kasserer *H. C. Larsen*, der i 1895 blev ansat som Selskabets Kasserer, i Sommer meddelte Præsidiets, at han den 1. November ønskede at fratræde Stillingen paa Grund af sit voksende Arbejde i Statens Planteavlsudvalg. Stillingen som Kasserer blev derfor bekendtgjort, der indkom 22 Ansøgninger, og Præsidiets har nu ansat Landbrugskandidat *H. M. Knudsen* i Stillingen fra 1. November at regne. Hr. *Knudsen*, som er 35 Aar gammel, tog Landbrugskandidat-Eksamen 1904, har senere bl. a. været Assistent ved Lyngby Forsøgsstation, Redaktionssekretær ved »Dansk Landbrug« og Revisor i Landbrugsministeriet. I Henhold til Lovenes § 9 vælges Kassereren af Præsidiets, medens hans Honorar bestemmes ved Generalforsamlingen. Præsidiets henstiller nu til Bestyrelsesraadet, at Honoraret foreslaas sat til 2400 Kr. aarligt. Dette vedtoges.

Eventuel Uddeling af nogle Portioner af Gammel-eje-Legatet. Efter at Lensgreve *Mollke* havde motiveret et Forslag fra Præsidiets om at uddele 4 Portioner af dette Legat, vedtoges Forslaget enstemmig. Der vil senere fremkomme en offentlig Meddelelse om Uddelingen.

Under Kasserer *H. C. Larsens* Fraværelse fremlagde Sekretær *Hertel* Forslag til Virksomhedsplan og Budget for Aaret 1. April 1916 til 31. Marts 1917, der vedtoges til Fremlæggelse paa den kommende Generalforsamling.

Om Møderne mellem Landbrugsorganisationerne den 7. Juli og 19. August meddelte Kammerherre *Bech*, at paa det første Møde havde Repræsentanterne for de samvirkende Landboforeninger, Andelsudvalget og Landhusholdningsselskabet vedtaget en Henvendelse til Indenrigsministeriet om, at Landbruget maatte blive fyldigere repræsenteret end hidtil i Prisreguleringskommissionen, medens Repræsentanterne for de samvirkende Husmandsforeninger ikke ønskede at være med til denne Henvendelse. Indenrigsministeren gav som Svar paa Henvendelsen Landbruget 2 Alternativer at vælge imellem: enten at Prisreguleringskommissionen blev forøget med 3 nye Medlemmer, af hvilke det ene valgtes af Husmandsforeningerne, eller at der af Organisationerne nedsattes et raadgivende Landbrugsudvalg, til hvilket Regeringen eller Kommissionen kunde henvende sig i Spørgsmaal, der berørte Landbrugets Sager. Paa Landbrugsorganisationernes 2. Møde den 19. August drøftedes disse 2 Alternativer, og enstemmig vedtoges det at udtale, at Landbruget foretrak Nedsættelsen af et af 8 Medlemmer bestaaende og af de 4 Organisationer valgt raadgivende Udvalg til enten at udtale sig om de Spørgsmaal, der maatte blive

det forelagt, eller til i givet Tilfælde selv at fremkomme med Henvendelser til Regeringen eller Prisreguleringskommissionen. — Som bekendt er Udvalget derefter blevet nedsat og har forlængst optaget sin Virksomhed. Selskabets Repræsentanter i Udvalget er d'Hrr. Proprietær *Grut-Hansen* og Forstander *Madsen-Mygddal*.

Efter at disse Meddelelser var afgivne, førtes der en livlig Diskussion bl. a. om Udførselsforholdene for forskellige af Landbrugets Produkter som Kartoffler, Byg m. v.

Den projekterede Landbrugsskole og Forsøgsanstalt paa Færøerne. Professor *Westermann*: Der blev i Aaret 1908 nedsat en Kommission paa Færøerne »til Fremsættelse af Forslag til Ændringer i den færøske Landbolovgivning«. I 1911 afgav Kommissionen en udførlig Betænkning, der bl. a. indeholder Forslag om Oprettelsen af en Landbrugsskole og en Forsøgsstation paa Færøerne. I Begyndelsen af 1914 rettede Færøernes Landboforening en Henstilling til Justitsministeriet om disse Forslags videre Fremme, og efter at denne Henstilling af Ministeriet var forelagt Lagtinget, overdrog dette til Landboforeningen at fremskaffe Tilbud og fremsætte Forslag om Udvalg af de til de nævnte FormaaIs Fremme bedst egnede Steder paa Færøerne. Landboforeningen ønskede imidlertid at forelægge Landbokommissionens Forslag for Landbrugsautoriteter i Danmark, Norge og Island, før den foretog noget Skridt til Fremskaffelse af Tilbud om Plads til de nævnte Institutioner, og Foreningen rettede derfor en Anmodning til Landhusholdningsselskabet om at fremskaffe en dansk Udtalelse fra Mænd, der er kyndige paa de heromhandlede to Omraader.

Efter at Selskabet nærmere havde forhandlet med Færøernes Landboforening om Sagen, rettede det en Anmodning til følgende Mænd om at træde sammen i et Udvalg, gennemgaa de fremsendte Forslag og udtale sig om disse: Etatsraad *P. Feilberg*, Helsingør, Statskonsulenterne *Fr. og K. Hansen*, Landbrugsskoleforstander *J. J. Hansen*, Lyngby, og Kontorchef under Hedeselskabet *C. Flensborg*, Viborg. De erklærede sig alle villige hertil, og den 11. Juni i Aar afgav Udvalget, hvis Formand var Etatsraad *Feilberg*, en Betænkning, i hvilken det fremhævede Sagens store Betydning for Færøerne og udtaler Ønsket om et nærmere Samarbejde mellem Landbruget paa Færøerne og i den øvrige Del af Landet. Udvalget foreslaar bl. a., 1) at der i Sommeren 1915 udsendes til Færøerne en Mand, som besidder grundig Indsigt i Landbrugsforhold og et godt Kendskab til Landbrugsundervisning, for at forhandle med Færingerne om Sagen, samt at der gives ham Lejlighed

til ved gentagne Besøg at følge Landbruget og de øvrige Forhold paa Øerne, saaledes at han kan blive et gavnligt Bindeled mellem disse og Moderlandet, og 2) at der arbejdes hen til at finde en yngre begavet og i Landbrug interesseret Færing, som med Støtte hernede fra søges bibragt den nødvendige Uddannelse, saaledes at han kan forestaa Oprettelsen og Ledelsen af den paatænkte Landboskole og Forsøgsanstalt, idet Udvalget anser det for rigtigst, at Ledelsen af de to Virksomheder, i hvert Fald indtil videre, lægges under en og samme Mand.

Selskabet sendte Udvalgets Betænkning til Færøernes Landboforening, der i Skrivelse af 27. Juni d. A. meddelte, at Betænkningen vil blive behandlet sammen med de fra Det kgl. Selskab for Norges Vel og det islandske Landbrugsselskab indsendte Erklæringer, hvorefter Landboforeningen vil fremsende »en selvstændig Indstilling til Lagtinget«. Landhusholdnings-selskabet har ikke senere hørt noget om Sagen.

Landbrugskandidat *N. Otto Nielsens* Ansættelse som Statens Landbrugskonsulent i Rusland. Kammerherre *Bech* meddelte, at Landbrugskandidat *N. Otto Nielsen* i Riga, som Selskabet i Fjor havde ansat som sin ulønnede Landbrugskonsulent i Rusland, fra 18. Februar d. A. at regne af Ministeriet var blevet ansat som Danmarks Landbrugskonsulent samme Sted, foreløbig for 2 Aar at regne. Selskabet har selvfølgelig derefter løst *Hr. Nielsen* fra Stillingen som sin Konsulent. Da denne var her i Byen paa den Tid, da det før omtalte Møde af Landbrugsorganisationerne fandt Sted den 7. Juli, kom *Hr. Nielsen* paa Præsidiets Opfordring til Stede paa dette Møde og gav de tilstedeværende Repræsentanter forskellige Meddelelser om de Retninger, hans fremtidige Virksomhed i Rusland formentlig vil gaa.

Proprietær *J. H. Holms* Legat til Uddannelse af unge Landmænd udenfor Bondestanden. Sekretær *Hertel* oplyste, at dette Legat, hvis nominelle Størrrelse er ca. 100.000 Kr., som bekendt blev skænket Landhusholdnings-selskabet i 1906, men skulde først træde i Kraft efter Legatstifterens Død. Proprietær *Holm* døde i 1913. Der skulde nu betales Arveafgift af Legatkapitalen, der efter Kurserne blev opgjort til 93947 Kr. 50 Øre. Arveafgiften er 10 pCt., men efter Ansøgning har Skatte-departementet bevilget Afgiftens Nedsættelse fra 10 pCt. til 4 pCt., hvorefter Selskabet altsaa har maattet betale 3756 Kr. i Arveafgift. Dette Beløb er altsaa fragaet Legatkapitalen.

Efter afdøde Proprietær *Holms* Testamente er der tillagt Godsforvalter *J. Holm* som Eksekutor Bemyndigelse til at anvende en Del af den Afdødes efterladte Formue til velgø-

rende Stiftelser eller Foreninger, saaledes at Kapitalen bevares og kun Renten anvendes efter vedkommende Foreningers Bestemmelse. Af dette Beløb har nu Godsforvalter *Holm* tillagt Landhusholdningsselskabet 8000 Kr., for hvilket Beløb Selskabet har maatte betale en Arveafgift af 320 Kr., saa Nettobeløbet altsaa udgør 7680 Kr. Renten af dette Beløb skal anvendes paa samme Maade som Renten af den af afdøde Proprietær *Holm* skænkede Kapital, dog uden at være begrænset til Uddannelse af unge Landmænd »udenfor Bondestanden«.

Udkomne Bøger.

- Statens Redskabsprøver.** 4. Beretning. Arbejdsprøve med Kartoffellæggere paa Landbohøjskolen og Villestrup pr. Arden i Foraaret 1915. Afgivet af Dommerudvalget ved *Anton Christensen*. 57 Sider. (August Bangs Bogh. Københ.).
- Beretning om De samvirkende danske Landboforeningers Forretningsudvalgs Virksomhed i 1914—15.** Udarbejdet af *A. P. Jensen*. 61 Sider. (Københ.).
- Beretning om Fællesudvalget for Fjerkræavlens Virksomhed i 1914—15.** Udarbejdet af Konsulent *W. A. Kock*. 48 Sider. (Københ.).
- Stambog for Høns.** Af *Fr. Møller* og *W. A. Kock*. Udgivet af Fællesudvalget for Fjerkræavlens. (Det Schönbergske Forlag. Københ.).
- Statens Redskabsprøver.** 5. Beretning, Enkeltprøver og Nyhedsprøver, omfattende: Ajlenedfælger. Røeplantepløven »Slimminge«. Pletsaamaskine. Spiralharve. Toradet Radrenser. 2. Meddelelse fra Nyhedsudvalget. 22 Sider. (Aug. Bangs Boghandel. Københ.).
- Stambog over Heste af jysk Race. Hopper XIV.** Af *J. Jensen*. Udgivet af De samvirkende danske Landboforeningers Forretningsudvalg. 250 Sider. (Aarhus).
- Malkekvægets Fodring, Røgt og Pleje.** En Vejledning for praktiske Landmænd. Af *C. Moesgaard-Kjeldsen*. 78 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Andet Aars Fodringsforsøg med Lucerne til Malkekvæg.** Ved *Harald Goldschmidt*. 32 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- 95.—99. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.** 95. Beretning: Forsøg med danske og fremmede Stammer af Kløver- og Græsarter. II. 1911—14. Ved *E. Lindhard*. 61 Sider. 96. Beretning: Saatids- og Saamængdeforsøg med Hvede 1908—14. Ved *H. A. B. Vestergaard*. 18 Sider. 97. Beretning: Runkelroernes Mosaiksyge. Ved *J. Lind*. 13 Sider. 98. Beretning: Forsøg med Midler mod nøgen Havrebrand. Ved *J. Lind*. 21 Sider. 99. Beretning: Forsøg med Midler mod Hejrebrand og Draphavrebrand. Ved *J. Lind*. 14 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Fodringsforsøg med Malkekøer.** A. Forsøg med Runkelroer og Kaalroer. B. Forsøg med Kakaokager. C. Theobrominforgiftning ved Fodring med Kakaokager. 89. Beretning fra Forsøgslaboratoriet. 103 Sider. (Aug. Bangs Baghandel. Københ.).
- Det dyrkede Landbrugsareal i Danmark den 2. August 1915.** Udgivet af Det statistiske Departement. (Statistiske Meddelelser. 4. R. 48. Bind 3. Hæfte). 56 Sider. (G. B. L. F. Kbh.).